

Klimat- och näringslivsdepartementet

RWE Renewables Sweden ABs (RWE) remissvar över betänkandet *Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften* (SOU 2023:18)

Sammanfattning

Utredningens målsättning, att införa incitament som främjar en fortsatt investeringsvilja med ett minskat antal kommunala veton, är **mycket välkommet** då antalet veto stegvis ökat kraftigt och därmed förhindrat utvecklingen av ny vindkraft. För att uppnå denna målsättning anser RWE att det är avgörande att en **enkel modell** tas fram som i framtiden, med fördel, kan fungera för alla energislag, främjar investeringsviljan och som möjliggör en utbyggnad av mer fossilfri el.

RWE är av uppfattningen att det finns flera bra förslag i utredningen. Utredningen har dock varit förhindrad att föreslå ett enhetligt och förutsägbart system med en på förhand känd totalkostnad kopplad till kompensation och incitament. Detta är en klar brist i utredningen som särskilt bör beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Den enskilt viktigaste frågan i detta sammanhang är att **totalkostnaden inte blir för hög**. I sådant fall motverkas syftet med att främja en fortsatt investeringsvilja. Detta är inget som ligger i RWEs, näringslivets eller statens intresse.

RWE önskar särskilt framhålla hur vetofrågan försvårar utbyggnaden av vindkraft i Sverige. Det bästa sättet att komma till rätta med problemet är att följa Naturvårdsverkets och Energimyndighetens rekommendation "att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken upphävs." För det fall detta inte är en framkomlig väg ser RWE det som **mycket önskvärt** att en kommande proposition även inkluderar och implementerar de förslag kring kommunens tidiga tillstyrkan eller avslag som formulerades i "En rättssäker vindkraftsprövning, SOU 2021:53". RWE kan, bl.a. mot bakgrund av Mark- och miljööverdomstolens dom den 11 augusti 2023 i mål M 5427-22 gällande vindkraftsparken Tribbhult, inte nog poängtera det **synnerligt stora behov som föreligger att reformera det kommunala vetot**. Läget, som blivit närmast akut ur ett rättssäkerhetsperspektiv med anledning av rubricerad dom, talar med styrka för att vetot bör hanteras i ett paket tillsammans med utredningens incitamentsförslag. En miniminivå är att det kommunala vetot, till skillnad från idag, regleras rättsligt på ett sätt som möter de krav som kan förväntas i en rättsstat.

2. Närboende

2.1 Intäktsdelning

Förutom ett ibland svepande och onödigt värderande anslag kring vindkraftens påverkan i formuleringarna i 2.1.1 och 2.1.2 exempelvis "...vindkraftverkets negativa påverkan", "...vindkraftverk i Sverige har en något större negativ påverkan än det europeiska genomsnittet..." så instämmer RWE i påståendet att intäktsdelning sannolikt är ett effektivt verktyg för att skapa en lokal acceptans för vindkraft.

RWE är positiv till Intäktsdelning förutsatt att det sköts av Skatteverket. En förutsättning är att administrationen av intäktsdelningen sköts av myndighet, annars krävs en mycket omfattande och resurskrävande intern administration. **RWE kan även acceptera kopplingen till Spot-pris för intäktsdelningen.** Den totala sammanlagda intäktsdelningen på 2% är onekligen hög, men det är svårt att värdera den specifika siffran utan att ha **totalnivån** för all kompensation och alla incitament klar. Det är denna totalsiffra som inte kan vara så hög att den äventyrar projektekonomin och potentiellt omintetgör ett projekt i dess helhet och därmed en ökad produktion av fossilfri el. Som en reflektion kan nämnas att de som i viss utsträckning äger marken, och därmed får ett arrende kopplat till vindkraftverk, även kommer att kunna åtnjuta ett system för intäktsdelning, varför det i deras fall kan komma att bli ett nollsummespel där arrendet påverkas av intäktsdelningen. (återigen för att möjliggöra en sund totalekonomi).

2.2 Inlösen

RWE kan acceptera införandet av en obligatorisk rätt att bli inlöst för närboende. Det innebär en **projektekonomisk** osäkerhet och en viss administrativ börda (i form av mäklare etc) men denna kan vara acceptabel om det som utredningen antar kommer att öka den lokala acceptansen. RWE ställer sig vidare positiv till att inlösenförfarandet administreras av Lantmäteriet.

3. Lokalsamhället

RWE välkomnar utredningens förslag om en tydlig rättslig reglering för kommunala krav om bygdepeng kopplat till det kommunala vetot jämte uttryckligt förbud mot ytterligare krav eller uttryckt förväntan på ytterligare mervärden.

RWE har tidigare lyft problematiken av en helt oreglerad och obegränsad bygdepeng, och ställer sig därför positiv till utredningens förslag om en rättslig reglering gällande utformande samt maxnivå för kommunala krav. RWE önskar i sammanhanget lyfta att rubricerat förslag inte adresserar eller löser den osäkerhet som ibland föreligger för givaren vid frivillig utdelning av bygdepeng, oavsett om det rör sig om sponsring eller donationer. Det kan noteras att internationella bolag, likt RWE, generellt är mer restriktiva med att dela ut frivillig bygdepeng, jämfört med nationella bolag, på grund av risk för jäv och annan otillbörlig påverkan. Detta har medfört en viss brist på konkurrensneutralitet till nackdel för den generella vindkraftsutbyggnaden i Sverige.

Vidare måste det återigen poängteras att det är helt avgörande att maxtaket för kommunala krav om bygdepeng, tillsammans med övriga kompensationer och incitament, bestäms till en totalt sett rimlig nivå som inte en motverkar en fortsatt investeringsvilja i vindkraft i Sverige.

4. Kommunen

RWE noterar besviket utredningens direktiv och slutsatser i denna del. Återigen med kopplingen till den totala kompensationsnivån så **kan RWE acceptera en kommunal fastighetsskatt eller liknande, men för det fall detta är en politisk omöjlighet så vill RWE lyfta följande: Vad vi utvecklar och kommuner framförallt behöver är tydlighet och förutsägbarhet.** Nuvarande limbo vad avser tillstånd m.m. är skadligt för Sverige då det bromsar utbyggnaden av fossilfri kraftproduktion som Sverige behöver i närtid.

5. Planering och övriga insatser

RWE stödjer utredningens slutsatser om planering och planeringsstöd. Framförallt är det viktigt att ge stöd till kommunerna vad gäller vindbruksplaner. Kommunerna hanterar frågan om avsaknad av uppdaterad plan mycket olika. Vissa har en mer pragmatisk inställning och avgör istället en tillståndsfråga från fall till fall medan andra säger nej till dess att planer är antagna. Det är viktigt att kommunerna tar in relevant kompetens för att säkerställa att de områden som utpekats för vindkraft dessutom är lämpliga för vindkraft. Vad som nu angetts gäller även i de nationella planeringsprocesserna på länsstyrelsenivå.

6. Ikraftträdande

RWE delar utredningens uppfattning att det är tidpunkten för investeringsbeslut/ Financial Investment Decision (FID), och den då tillgängliga informationen, som bör beaktas när frågan om ikraftträdande övervägs.

Utredningens förslag är att reglerna ska gälla för vindkraftverk vars tillstånd enligt miljöbalken vunnit laga kraft efter den 31 maj 2023. Detta anslag är endast rimligt om endast de totalnivåer som angetts i utredningen (intäktsdelning om 2%, inlösen samt 0,25% i bygdepeng) förs fram som skarpt lagstiftningsförslag.

För det fall att den totala nivån av incitament och kompensationer överstiger de nivåer som omnämns i utredningen så rekommenderar RWE å det starkaste att datum för ikraftträdande framflyttas till samma tidpunkt då de eventuellt reviderade nivåerna tillkännages.

I annat fall kommer investeringsbeslut i vissa fall ha tagits på ett felaktigt underlag. Detta riskerar att allvarligt skada förtroendet för investeringar i Sverige och kommer särskilt drabba framtida investeringar i vinkraftssektorn i Sverige negativt.

Claes Jeppsson

Head of Regulatory Affairs Sweden